

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2020 m. liepos 16 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė – Prieglobsčio politika – Tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendra tvarka – Direktyva 2013/32/ES – 14 ir 34 straipsniai – Pareiga prieš priimant sprendimą dėl nepriimtimumo suteikti tarptautinės apsaugos prašytojui asmeninio pokalbio galimybę – Pareigos pažeidimas per procedūrą pirmojoje instancijoje – Pasekmės“

Byloje C-517/17

dėl 2017 m. birželio 27 d. *Bundesverwaltungsgericht* (Federalinis administracinis teismas, Vokietija) nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2017 m. rugpjūčio 28 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Milkiyas Addis

prieš

Bundesrepublik Deutschland

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas E. Regan, teisėjai I. Jarukaitis, E. Juhász, M. Ilešič (pranešėjas) ir C. Lycourgos,

generalinis advokatas G. Hogan,

posėdžio sekretorė M. Krausenböck, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2020 m. sausio 15 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- M. Addis, atstovaujamo *Rechtsanwältin* K. Müller,
- *Bundesrepublik Deutschland*, atstovaujamos M. Henning ir A. Horlamus,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos iš pradžių J. Möller, T. Henze ir R. Kanitz, vėliau – J. Möller ir R. Kanitz,
- Belgijos vyriausybės, atstovaujamos M. Jacobs, C. Van Lul, C. Pochet ir F. Bernard,
- Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek, J. Vlácil ir A. Brabcová,

* Proceso kalba: vokiečių.

- Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos D. Colas, E. de Moustier ir E. Armoët,
  - Vengrijos vyriausybės, atstovaujamos M. Z. Fehér, G. Tornyai ir M. M. Tátrai,
  - Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos M. K. Bulterman ir C. S. Schillemans,
  - Europos Komisijos, atstovaujamos C. Ladenburger ir M. Condou-Durande,
- susipažinęs su 2020 m. kovo 19 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada, priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2005 m. gruodžio 1 d. Tarybos direktyvos 2005/85/EB, nustatančios būtiniausius reikalavimus dėl pabėgėlio statuso suteikimo ir panaikinimo tvarkos valstybėse narėse (OL L 326, 2005, p. 13), 12 straipsnio 1 dalies ir 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/32/ES dėl tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos (OL L 180, 2013, p. 60, toliau – Procedūrų direktyva) 14 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Milkiyas Addis* ir *Bundesrepublik Deutschland* (Vokietijos Federacinė Respublika) ginčą dėl *Bundesamt für Migration und Flüchtlinge* (Federalinė migracijos ir pabėgėlių tarnyba, Vokietija) (toliau – Tarnyba) sprendimo nesuteikti suinteresuotajam asmeniui teisės į prieglobstį teisėtumo.

Teisinis pagrindas

Sajungos teisė

Direktyva 2005/85

- 3 Remiantis Direktyvos 2005/85 1 straipsniu, jos tikslas buvo nustatyti būtiniausius reikalavimus dėl pabėgėlio statuso suteikimo ir panaikinimo tvarkos.
- 4 Šios direktyvos 12 straipsnyje „Asmeninis pokalbis“ buvo numatyta:

„1. Prieš sprendžiančiajai institucijai priimant sprendimą, prieglobsčio prašytojui suteikiama galimybė atvykti asmeninio pokalbio dėl prieglobsčio prašymo su asmeniu, pagal nacionalinę teisę kompetentingu vesti tokius pokalbius.

<...>

2. Asmeninio pokalbio gali nebūti, kai:

- a) sprendžiančioji institucija gali priimti teigiamą sprendimą remdamasi turimais įrodymais; arba
- b) kompetentinga institucija jau buvo susitikusi su prašytoju tam, kad padėtų jam užpildyti prašymą ir pateikti esminę informaciją dėl prašymo <...> arba

c) remdamasi išsamiai išnagrinėta prašytojo pateikta informacija, sprendžiančioji institucija laiko prašymą nepagrįstu tais atvejais, kai taikomos 23 straipsnio 4 dalies a, c, g, h ir j punktuose minimos aplinkybės.

3. Asmeninio pokalbio gali nebūti ir tuomet, kai jis nėra pagrįstai naudingas, ypač kai kompetentinga institucija mano, kad prašytojas nėra tinkamas [prašytojo būklė nėra tinkama] pokalbiui arba su juo negalima kalbėtis dėl ilgalaikių nuo jo nepriklausančių aplinkybių. Jeigu kyla abejonių, valstybės narės gali reikalauti medicininės arba psichologo pažymos.

Kai valstybė narė prašytojui nesuteikia asmeninio pokalbio galimybės pagal šią straipsnio dalį, turi būti dedamos pagrįstos pastangos leisti prašytojui arba priklausomam [išlaikomam] asmeniui pateikti papildomą informaciją.

4. Tai, kad asmeninis pokalbis nevykdomas, netrukdo sprendžiančiajai institucijai priimti sprendimą dėl prieglobsčio prašymo.

5. Tai, kad asmeninis pokalbis nevykdomas pagal 2 dalies b ir c punktus bei 3 dalį, neturi neigiamai paveikti sprendžiančiosios institucijos sprendimo.

6. Nepriklausomai nuo 20 straipsnio 1 dalies, valstybės narės, sprendžiamos dėl prieglobsčio prašymo, gali atsižvelgti į tą faktą, kad prašytojas neatvyko asmeninio pokalbio, nebent jis turėjo pateisinamą neatvykimo priežastį.“

5 Šios direktyvos 25 straipsnio „Nepriimtini prašymai“ 2 dalyje nustatyta:

„Vadovaudamosi šiuo straipsniu, valstybės narės gali laikyti prieglobsčio prašymą nepriimtinu, jeigu:

a) pabėgėlio statusą suteikė kita valstybė narė;

<...>“

Procedūrų direktyva

6 Procedūrų direktyvoje Direktyva 2005/85 buvo išdėstyta nauja redakcija.

7 Procedūrų direktyvos 16, 18, 22, 29 ir 32 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:

„(16) būtina, kad sprendimai dėl visų tarptautinės apsaugos prašymų būtų priimami remiantis faktais ir, visų pirma, kad [ir kad pirmojoje instancijoje] juos priimtų institucijos, kurių darbuotojai turi tinkamų žinių ar yra tinkamai parengti tarptautinės apsaugos klausimais;

<...>

(18) tiek valstybės narės, tiek tarptautinės apsaugos prašytojai yra suinteresuoti, kad sprendimai dėl tarptautinės apsaugos prašymų būtų priimami kuo skubiau, nedarant poveikio tinkamo ir išsamaus nagrinėjimo atlikimui;

<...>

(22) be to, atsižvelgiant į valstybių narių ir prašytojų interesus, svarbu užtikrinti, kad tarptautinės apsaugos poreikiai būtų tinkamai pripažįstami jau pirmojoje instancijoje. <...>

<...>

(29) kai kuriems prašytojams gali reikėti specialių procesinių garantijų, *inter alia*, dėl jų amžiaus, lyties, lytinės orientacijos, lytinės tapatybės, neįgalumo, sunkios ligos, psichikos sutrikimų arba kankinimo, žaginimo ar kitokio rimto pobūdžio psichologinio, fizinio ar seksualinio smurto pasekmių. Valstybės narės turėtų stengtis, kad prieš priimant pirmosios instancijos sprendimą būtų nustatyti prašytojai, kuriems reikia specialių procesinių garantijų. <...>

<...>

(32) siekiant užtikrinti tikrą moterų ir vyrų prašytojų lygybę, nagrinėjimo procedūros turėtų būti vykdomos atsižvelgiant į lyties aspektą. Pirmiausia asmeniniai pokalbiai turėtų būti rengiami taip, kad su persekiojimu dėl lyties susijusiose bylose ir prašytojos, ir prašytojai galėtų pasakoti apie savo patirtį. <...>“

8 Pagal Procedūrų direktyvos 1 straipsnį jos tikslas – nustatyti bendrą tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo pagal 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų (OL L 337, 2011, p. 9) tvarką.

9 Procedūrų direktyvos 2 straipsnyje numatyta:

„Šioje direktyvoje:

<...>

b) tarptautinės apsaugos prašymas arba prašymas – trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės pateiktas prašymas dėl valstybės narės apsaugos, kuri[uo], kaip galima suprasti, siekia[ma] pabėgėlio statuso arba papildomos apsaugos statuso ir kuri[uo] aiškiai neprašo[ma] kitokios rūšies apsaugos, kuriai netaikoma Direktyva [2011/95] ir kurios galima prašyti atskirai;

<...>

f) sprendžiančioji institucija – bet kokia pusiau teisminė [kvaziteisminė] arba administracinė institucija valstybėje narėje, atsakinga už tarptautinės apsaugos prašymų nagrinėjimą ir kompetentinga priimti pirmosios instancijos sprendimus tokiais atvejais;

<...>“

10 Procedūrų direktyvos 4 straipsnyje „Atsakingos institucijos“ nustatyta:

„1. Visoms procedūroms valstybės narės paskiria sprendžiančiąją instituciją, kuri bus atsakinga už tinkamą prašymų nagrinėjimą pagal šią direktyvą. Valstybės narės užtikrina, kad tokia institucija turėtų tinkamus išteklius, įskaitant pakankamą kompetentingų darbuotojų skaičių, kad galėtų savo užduotis atlikti pagal šią direktyvą.

<...>

3. Valstybės narės užtikrina, kad 1 dalyje nurodytos sprendžiančiosios institucijos darbuotojai būtų tinkamai apmokyti. <...> Pokalbius su prašytojais pagal šią direktyvą vykdančias asmenys taip pat turi turėti bendrą supratimą apie problemas, kurios gali neigiamai atsiliiepti prašytojų galimybei būti apklausiamais per pokalbį, pavyzdžiui, apie požymius, kad prašytojas galėjo būti praeityje kankinamas.

<...>“

11 Procedūrų direktyvos II skyrius „Pagrindiniai principai ir garantijos“ apima 6–30 straipsnius.

12 Šios direktyvos 12 straipsnyje „Prašytojams numatytos garantijos“ nurodyta:

„1. Atsižvelgdamos į III skyriuje numatytas procedūras valstybės narės užtikrina, kad visi prašytojai galėtų naudotis šiomis garantijomis:

<...>

b) kai būtina, jiems suteikiamos vertimo žodžiu paslaugos pateikiant savo argumentus kompetentingoms institucijoms. Valstybės narės mano, kad būtina suteikti tas paslaugas bent tuomet, kai prašytojas turi dalyvauti pokalbyje, kaip nurodyta 14–17 ir 34 straipsniuose, ir tinkamas bendravimas negali būti užtikrintas nesuteikus tokių paslaugų. <...>

<...>“

13 Minėtos direktyvos 14 straipsnyje „Asmeninis pokalbis“ numatyta:

„1. Prieš sprendžiančiai institucijai priimant sprendimą, prašytojui suteikiama galimybė atvykti asmeninio pokalbio dėl tarptautinės apsaugos prašymo su asmeniu, pagal nacionalinę teisę kompetentingu vykdyti tokius pokalbius. Asmeninius pokalbius dėl tarptautinės apsaugos prašymo esmės vykdo sprendžiančiosios institucijos darbuotojai. Ši pastraipa nedaro poveikio 42 straipsnio 2 dalies b punktui.

Kai dėl daugelio trečiosios šalies piliečių arba asmenų be pilietybės vienu metu pateiktų tarptautinės apsaugos prašymų [trečiosios šalies piliečių arba asmenų be pilietybės vienu metu pateiktų tarptautinės apsaugos prašymų gausos] sprendžiančioji institucija praktiškai negali laiku surengti pokalbių dėl kiekvieno prašymo esmės, valstybės narės gali numatyti, kad rengiant tokius pokalbius laikinai dalyvautų kitos institucijos darbuotojai. Tokiais atvejais tos kitos institucijos darbuotojams iš anksto surengiami atitinkami mokymai <...>

<...>

2. Asmeninio pokalbio dėl prašymo esmės gali nebūti, kai:

- a) sprendžiančioji institucija gali priimti teigiamą sprendimą dėl pabėgėlio statuso remdamasi turimais įrodymais; arba
- b) sprendžiančioji institucija mano, kad prašytojas nėra tinkamas [prašytojo būklė nėra tinkama] pokalbiui arba su juo negalima kalbėtis dėl ilgalaikių nuo jo nepriklausančių aplinkybių. Jeigu kyla abejonių, sprendžiančioji institucija konsultuojasi su medicinos specialistu, kad nustatytų, ar prašytojo būklė, dėl kurios jis nėra tinkamas [jo būklė nėra tinkama] pokalbiui arba su juo negalima kalbėtis, yra laikina, ar ilgalaikio pobūdžio.

Kai asmeninis pokalbis nevykdomas pagal b punktą arba, kai taikytina, su išlaikomu asmeniu, dedamos pagrįstos pastangos leisti prašytojui arba išlaikomam asmeniui pateikti papildomą informaciją.

3. Tai, kad asmeninis pokalbis nevykdomas pagal šį straipsnį, netrukdo sprendžiančiai institucijai priimti sprendimą dėl tarptautinės apsaugos prašymo.

4. Tai, kad asmeninis pokalbis nevykdomas pagal 2 dalies b punktą, neigiamai nepaveikia sprendžiančiosios institucijos sprendimo.

5. Nepriklausomai nuo 28 straipsnio 1 dalies, valstybės narės, sprendamos dėl tarptautinės apsaugos prašymo, gali atsižvelgti į tą faktą, kad prašytojas neatvyko asmeninio pokalbio, nebent jis turėjo pateisinamų priežasčių neatvykti.“

14 Tos pačios direktyvos 15 straipsnyje „Asmeniniam pokalbiui taikomi reikalavimai“ nustatyta:

„1. Asmeninis pokalbis paprastai vyksta nedalyvaujant šeimos nariams, išskyrus atvejus, kai sprendžiančioji institucija mano, kad tinkamam nagrinėjimui reikia, kad dalyvautų kiti šeimos nariai.

2. Asmeninis pokalbis vyksta sąlygomis, kuriomis užtikrinamas tinkamas konfidencialumas.

3. Valstybės narės imasi atitinkamų veiksmų, kad užtikrintų, jog asmeniniai pokalbiai vyktų tokiomis sąlygomis, kuriomis prašytojai galėtų išsamiai išdėstyti savo prašymo priežastis. Tuo tikslu valstybės narės:

- a) užtikrina, kad pokalbį vykdantis asmuo būtų kompetentingas atsižvelgti į prašymo asmenines ir bendrąsias aplinkybes, įskaitant prašytojo kultūrinę kilmę, lytį, lytinę orientaciją, lytinę tapatybę ar pažeidžiamumą;
- b) kai įmanoma, užtikrina, kad pokalbį su prašytoju vykdytų tos pačios lyties asmuo, jeigu prašytojas to pageidauja, išskyrus atvejus, kai sprendžiančioji institucija turi pagrindo manyti, kad toks prašymas pateikiamas dėl priežasčių, nesusijusių su tuo, kad prašytojui kyla sunkumų išsamiai išdėstyti savo prašymo priežastis;
- c) parenka vertėją žodžiu, kuris gali užtikrinti tinkamą prašytojo ir pokalbį vykdančio asmens bendravimą. Bendraujama prašytojo pasirinkta kalba, nebent jis supranta kitą kalbą ir ja gali aiškiai bendrauti. Kai įmanoma, valstybės narės užtikrina tos pačios lyties vertėjo žodžiu paslaugas, jeigu prašytojas to pageidauja, išskyrus atvejus, kai sprendžiančioji institucija turi pagrindo manyti, kad toks prašymas pateikiamas dėl priežasčių, nesusijusių su tuo, kad prašytojui kyla sunkumų išsamiai išdėstyti savo prašymo priežastis;
- d) užtikrina, kad pokalbį dėl tarptautinės apsaugos prašymo esmės vykdantis asmuo nevilketų kariškio arba teisėsaugos pareigūno uniformos;
- e) užtikrina, kad pokalbiai su nepilnamečiais būtų atliekami vaikams tinkamu būdu.

4. Valstybės narės gali numatyti taisykles dėl trečiųjų asmenų dalyvavimo asmeniniame pokalbyje.“

15 Procedūrų direktyvos III skyrius „Pirmosios instancijos procedūros“ apima 31–43 straipsnius.

16 Šios direktyvos 33 straipsnio „Nepriimtini prašymai“ 2 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės gali laikyti tarptautinės apsaugos prašymą nepriimtinu, tik jeigu:

- a) tarptautinę apsaugą suteikė kita valstybė narė;

<...>“

- 17 Tos pačios direktyvos 34 straipsnyje „Specialiosios taisyklės, taikomos pokalbiui dėl priimtumo“ numatyta:

„1. Prieš tai, kai sprendžiančioji institucija nusprendžia dėl tarptautinės apsaugos prašymo priimtumo, valstybės narės leidžia prašytojams pateikti savo nuomonę dėl 33 straipsnyje nurodytų priežasčių taikymo jų konkrečioms aplinkybėms. Tuo tikslu valstybės narės surengia asmeninį pokalbį dėl prašymo priimtumo. Valstybės narės gali padaryti išimtį tik pagal 42 straipsnį paskesnio prašymo atveju.

<...>

2. Valstybės narės gali numatyti, kad asmeninį pokalbį dėl tarptautinės apsaugos prašymo priimtumo rengia kitų institucijų nei sprendžiančiosios institucijos darbuotojai. Tokiais atvejais valstybės narės užtikrina, kad tokiems darbuotojams būtų iš anksto suteiktas būtinas pagrindinis mokymas, visų pirma tarptautinės žmogaus teisių teisės, Sąjungos prieglobsčio *acquis* ir pokalbio rengimo metodikos srityse.“

- 18 Procedūrų direktyvos V skyriuje „Apeliacinės [apskundimo] procedūros“ yra vienintelis 46 straipsnis „Teisė į veiksmingą teisių gynimo priemonę“; jame nustatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad prašytojai turėtų teisę į veiksmingą teisių gynimo priemonę, kuria galėtų naudotis teisme, kad galėtų apskųsti:

- a) sprendimą, priimtą dėl tarptautinės apsaugos prašymo, įskaitant sprendimą:
  - i) laikyti prašymą nepagrįstu, kad būtų suteiktas pabėgėlio statusas ir (arba) papildomos apsaugos statusas;
  - ii) laikyti prašymą nepriimtiniu pagal 33 straipsnio 2 dalį;

<...>

3. Kad būtų laikomasi 1 dalies, valstybės narės užtikrina, jog taikant veiksmingą teisių gynimo priemonę būtų numatytas išsamus ir *ex nunc* faktinis ir teisinis <...> nagrinėjimas.

<...>“

- 19 Procedūrų direktyvos 51 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad įsigaliojusių įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad 1–30 straipsnių, 31 straipsnio 1, 2 ir 6–9 dalių, 32–46 straipsnių, 49 ir 50 straipsnių bei I priedo būtų laikomasi ne vėliau kaip nuo 2015 m. liepos 20 d. Jos nedelsdamos pateikia Komisijai tų teisės aktų nuostatų tekstą.“

- 20 Šios direktyvos 52 straipsnio pirmoje pastraipoje nustatyta:

„Valstybės narės taiko 51 straipsnio 1 dalyje nurodytus įstatymus ir kitus teisės aktus tarptautinės apsaugos prašymams, pateiktiems po 2015 m. liepos 20 d., ir tarptautinės apsaugos panaikinimo procedūroms, pradėtoms po 2015 m. liepos 20 d. arba anksčiau. Anksčiau nei 2015 m. liepos 20 d. pateikti prašymai ir iki tos dienos pradėtos pabėgėlio statuso panaikinimo procedūros reglamentuojamos įstatymais ir kitais teisės aktais, priimtais pagal Direktyvą [2005/85].“

- 21 Procedūrų direktyvos 53 straipsnio pirmoje pastraipoje numatyta:

„Direktyva [2005/85] panaikinama valstybėse narėse, kurioms ši direktyva privaloma, nuo 2015 m. liepos 21 d. nedarant poveikio valstybių narių pareigoms, susijusioms su direktyvos, nurodytos II priedo B dalyje, perkėlimo į nacionalinę teisę terminu.“

- 22 Pagal Procedūrų direktyvos 54 straipsnio pirmą pastraipą ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną po jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*; direktyva buvo paskelbta 2013 m. birželio 29 d.

Vokietijos teisė

- 23 Pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms taikytinos redakcijos *Asylgesetz* (Prieglobsčio įstatymas, toliau – *AsylG*) 24 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„[Tarnyba] išsiaiškina bylos faktines aplinkybes ir surenka būtinus įrodymus. <...> Ji turi asmeniškai išklausti užsieniečių. Iš klausymo galima ir nerengti, jeigu [Tarnyba] ketina pripažinti užsieniečio teisę į prieglobstį arba jeigu užsieniečiai teigia, kad atvyko į federalinę teritoriją iš saugios trečiosios šalies <...>“

- 24 *AsylG* 29 straipsnio „Nepriimtini prašymai“ 1 dalyje numatyta:

„Prašymas suteikti prieglobstį yra nepriimtinas, kai:

<...>

2. kita Europos Sąjungos valstybė narė jau suteikė užsieniečiui tarptautinę apsaugą <...>

<...>“

- 25 *AsylG* 77 straipsnio 1 dalies pirmame sakinyje nustatyta:

„Pagal šį įstatymą nagrinėjamosiose bylose teismas remiasi faktine ir teisine situacija, buvusia vykstant paskutiniam žodiniam teismo posėdžiui; jeigu sprendimas priimamas nesurengus žodinio teismo posėdžio, svarbus yra laiko momentas, kada priimamas sprendimas.“

- 26 *Verwaltungsverfahrensgesetz* (Administracinio proceso įstatymas, toliau – *VwVfG*) 46 straipsnyje numatyta:

„Prašymas panaikinti administracinį aktą, kuris nėra negaliojantis <...> negali būti pateiktas, motyvuojant vien tuo, kad aktas buvo priimtas pažeidžiant procedūrą, formalumus ar teritorinę kompetenciją reglamentuojančias taisykles, jeigu akivaizdu, kad pažeidimas neturėjo poveikio sprendimo esmei.“

- 27 *Verwaltungsgerichtsordnung* (Administracinių bylų teisenos kodeksas) 86 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Teismas nagrinėja faktines aplinkybes *ex officio*; jas nagrinėjant, turi būti įtraukiami proceso dalyviai. Teismui nėra privalomi proceso dalyvių pateikti argumentai ir prašymai dėl įrodymų.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

- 28 Pareiškėjas pagrindinėje byloje, kuris teigia esąs Eritrėjos pilietis, 2011 m. rugsėjo mėn. atvyko į Vokietiją ir paprašė suteikti jam pabėgėlio statusą. Kadangi jo pirštai buvo sužaloti, patikrinus EURODAC duomenų bazėje iš pradžių jis negalėjo būti identifikuotas.

- 29 Nors pareiškėjas pagrindinėje byloje per 2011 m. gruodžio 1 d. vykusį pokalbį buvo nurodęs, kad anksčiau nebuvo atvykęs į kitą valstybę narę, ištyrus 2012 m. birželio mėn. paimtus jo pirštų atspaudus vis dėlto paaiškėjo, kad 2009 m. Italijoje jis jau buvo pateikęs prieglobsčio prašymą. Paragintos atsiimti suinteresuotąjį asmenį, 2013 m. sausio 8 d. kompetentingos Italijos valdžios institucijos atsakė, kad šis

- Italijoje yra gavęs pabėgėlio statusą, todėl, kadangi prieglobsčio procedūra yra baigta, jo atsiėmimas galimas tik pagal readmisijos susitarimą, o ne pagal 2003 m. vasario 18 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 343/2003, nustatantį valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio vienoje iš valstybių narių pateikto prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijus ir mechanizmus (OL L 50, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 109). 2013 m. vasario 26 d. minėtos Italijos valdžios institucijos informavo *Bundespolizeipräsident* (Federalinė policijos direkcija, Vokietija), kad pareiškėjui pagrindinėje byloje buvo leista grįžti į Italiją.
- 30 2013 m. vasario 18 d. sprendimu Taryba, pirma, konstatavo, kad dėl atvykimo į Vokietiją per saugią trečiąją šalį (Italiją) pareiškėjas neturi teisės į prieglobstį Vokietijoje, ir, antra, nurodė palydėti jį iki Italijos sienos.
- 31 2013 m. balandžio 15 d. sprendimu *Verwaltungsgericht Minden* (Mindeno administracinis teismas, Vokietija) atmetė dėl to sprendimo paduotą skundą.
- 32 2016 m. gegužės 19 d. sprendimu *Oberverwaltungsgericht Münster* (Miunsterio apeliacinis administracinis teismas, Vokietija), kuriam pareiškėjas pagrindinėje byloje buvo pateikęs apeliacinį skundą, panaikino palydėjimo iki Italijos sienos priemonę, tačiau likusią apeliacinio skundo dalį atmetė. Tas teismas nurodė, kad suinteresuotajam asmeniui Vokietijoje buvo pagrįstai atsisakyta suteikti teisę į prieglobstį, nes jis atvyko iš „saugios trečiosios šalies“ (nagrinėjamu atveju – Italijos), kurioje jam nekyla grėsmės patirti nežmonišką ar žeminantį elgesį, kaip tai suprantama pagal 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 3 straipsnį. Tačiau tas teismas nusprendė, kad palydėjimo iki Italijos sienos priemonė yra neteisėta, nes nebuvo nustatyta, kad Italijos Respublika vis dar yra pasirengusi atsiimti pareiškėją pagrindinėje byloje po to, kai 2015 m. vasario 5 d. pasibaigė Italijos valdžios institucijų jam išduotas leidimas gyventi šalyje ir kelionės dokumentas.
- 33 Tą sprendimą pareiškėjas pagrindinėje byloje kasacine tvarka apskundė *Bundesverwaltungsgericht* (Federalinis administracinis teismas, Vokietija). Jis, be kita ko, teigia, kad prieš priimdama 2013 m. vasario 18 d. sprendimą Taryba negalėjo nesurengti su juo asmeninio pokalbio. Be to, kadangi jis buvo pripažintas pabėgėliu kitoje valstybėje narėje ir nebuvo priimtas sprendimas dėl nepriimtumo pagal Direktyvos 2005/85 25 straipsnio 2 dalies a punktą, jo tarptautinės apsaugos prašymas negalėjo būti atmestas, remiantis tuo, kad jis atvyko į Vokietiją per saugią trečiąją šalį.
- 34 Vokietijos Federacinė Respublika mano, kad pareiškėjo pagrindinėje byloje pateiktas prieglobsčio prašymas šiuo metu bet kuriuo atveju yra nepriimtinas pagal *AsylG* 29 straipsnio 1 dalies 2 punktą, kurio turinys (kiek tai susiję su situacija, kai prašytojui kitoje valstybėje narėje jau buvo pripažintas pabėgėlio statusas) atitinka Direktyvos 2005/85 25 straipsnio 2 dalies a punktą ir Procedūrų direktyvos, kuri tą direktyvą pakeitė, 33 straipsnio 2 dalies a punktą. Pareiga surengti pokalbį su pareiškėju pagrindinėje byloje nebuvo pažeista, nes pagal Direktyvos 2005/85 12 straipsnio 4 dalį tai, kad asmeninis pokalbis šioje nuostatoje numatytais atvejais nevykdomas, netrukdo kompetentingai institucijai priimti sprendimą dėl prieglobsčio prašymo.
- 35 *Bundesverwaltungsgericht* (Federalinis administracinis teismas) konstatuoja, kad Taryba negalėjo atsisakyti nagrinėti jai pateikto prieglobsčio prašymo, remdamasi tuo, kad pareiškėjas pagrindinėje byloje atvyko iš saugios trečiosios šalies. Iš tiesų nacionalinė teisė turi būti aiškinama taip, kad atitiktų ES teisę, todėl saugi trečioji šalis galėjo būti tik valstybė, kuri nėra Sąjungos valstybė narė. Todėl reikia nustatyti, ar pagrindinėje byloje ginčijamas sprendimas gali būti laikomas sprendimu atmesti prieglobsčio prašymą, grindžiamu šio prašymo nepriimtumu pagal *AsylG* 29 straipsnio 1 dalies 2 punktą.
- 36 Šiomis aplinkybėmis *Bundesverwaltungsgericht* (Federalinis administracinis teismas) mano, kad būtina nustatyti Direktyvos 2005/85 12 straipsnio 1 dalyje numatytos pareigos suteikti tarptautinės apsaugos prašytojui asmeninio pokalbio galimybę pasekmes tokio sprendimo dėl nepriimtumo teisėtumui,

jeigu prašytojas turi galimybę vykstant apskundimo procedūrai pateikti visą informaciją dėl sprendimo atmesti prašymą ir šios informacijos pagrindu šis sprendimas dėl teisinių motyvų negali būti pakeistas iš esmės. Tas teismas, be kita ko, pažymi, kad Tarnyba pagrindinėje byloje nagrinėjama sprendimą priėmė prieš tai neišklausiusi suinteresuotojo asmens dėl Italijos valdžios institucijų praneštų faktinių aplinkybių ar dėl numatomo jo prieglobsčio prašymo atmetimo.

- 37 *Bundesverwaltungsgericht* (Federalinis administracinis teismas) pabrėžia, kad Tarnybos pasirinkta procedūra pažeidė Direktyvos 2005/85 12 straipsnyje numatytą pareigą surengti asmeninį pokalbį su pareiškėju pagrindinėje byloje, nes nagrinėjamu atveju netaikoma nė viena iš šioje nuostatoje numatytų išimčių. Tas pats yra ir Procedūrų direktyvos 14 straipsnio ir 34 straipsnio 1 dalies taikymo atveju. Taigi reikia nustatyti, ar Direktyvos 2005/85 12 straipsnio 2 ir 3 dalyse ir Procedūrų direktyvos 14 straipsnio 2 dalyje numatytų išimčių sąrašas yra baigtinis ir ar, atsižvelgiant į valstybių narių procesinę autonomiją, pagal Sąjungos teisę jos gali numatyti kitų išimčių.
- 38 Šiuo klausimu *Bundesverwaltungsgericht* (Federalinis administracinis teismas) nurodo, kad pagal *VwVfG* 46 straipsnį tai, kad asmeninis pokalbis nevykdomas, yra tik nedidelis pažeidimas, jeigu yra akivaizdu, kad tai neturėjo jokios įtakos atitinkamo sprendimo esmei. Taip yra šiuo atveju, nes sprendimas dėl nepriimtino pagal *AsylG* 29 straipsnio 1 dalies 2 punktą yra susijęs sprendimas, kurio atveju Tarnyba ir administraciniai teismai privalo savo iniciatyva ištirti atitinkamą bylą ir patikrinti visas teisės normos taikymo sąlygas, įskaitant nerašytas. Taigi, atsižvelgiant į administracinių teismų vykdomą išsamią teisminę kontrolę ir į tai, kad jie patys suteikia prašytojams teisę būti išklaustytiems, asmeninio pokalbio per administracinę procedūrą nebuvimą kompensuoja išklausymas per vėliau vykstantį teismo procesą.
- 39 Šiomis aplinkybėmis *Bundesverwaltungsgericht* (Federalinis administracinis teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar [Procedūrų direktyvos] 14 straipsnio 1 dalies pirmas sakinytis arba šios nuostatos pirmtakas [Direktyvos 2005/85] 12 straipsnio 1 dalies pirmas sakinytis draudžia taikyti nacionalinės teisės nuostatą, pagal kurią remiantis [Procedūrų direktyvos] 33 straipsnio 2 dalies a punktu arba šios nuostatos pirmtake [Direktyvos 2005/85] 25 straipsnio 2 dalies a punktu suteikiamą teisę įgyvendinančiai prieglobsčio institucijai priėmus sprendimą atmesti prašymą suteikti prieglobstį kaip nepriimtina aplinkybė, kad nebuvo asmeninio pokalbio su prašytoju, nelemia šio sprendimo panaikinimo dėl pokalbio nebuvimo, jeigu prašytojas per apskundimo procedūrą turi galimybę nurodyti visas aplinkybes, liudijančias tokio sprendimo dėl nepriimtino nenaudai, ir net atsižvelgiant į šiuos argumentus iš esmės negali būti priimta jokio kito sprendimo?“

Procesas Teisingumo Teisme

- 40 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paprašė Teisingumo Teismo pagal Procedūros reglamento 105 straipsnio 1 dalį šią bylą nagrinėti pagal pagreitintą procedūrą. Grįsdamas savo prašymą nacionalinis teismas iš esmės teigė, kad reikėtų vadovautis prielaida, jog Tarnyba ir Vokietijos administraciniai teismai nagrinėja tūkstančius bylų, kuriose kyla, bent iš dalies, tokie patys klausimai, kokie keliami šiame prašyme priimti prejudicinį sprendimą ir kurie dėl šio prašymo negali būti galutinai išspręsti.
- 41 Kaip matyti iš Procedūros reglamento 105 straipsnio 1 dalies, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo prašymu arba išimties tvarka savo iniciatyva Teismo pirmininkas, išklauses teisėją pranešėją ir generalinį advokatą, gali nuspręsti nagrinėti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pagal pagreitintą procedūrą, nukrypstant nuo šio reglamento nuostatų, jeigu dėl bylos pobūdžio reikia, kad ji būtų greitai išnagrinėta.

- 42 Nagrinėjamu atveju Teisingumo Teismo pirmininkas, išklausęs teisėją pranešėją ir generalinį advokatą, 2017 m. rugsėjo 13 d. nusprendė atmesti šio sprendimo 40 punkte minimą nacionalinio teismo prašymą. Šis sprendimas buvo grindžiamas tuo, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nurodyta priežastis, kurią tas pats teismas nurodė ir byloje, kuriose buvo priimtas 2019 m. kovo 19 d. Sprendimas *Ibrahim ir kt.* (C-297/17, C-318/17, C-319/17 ir C-438/17, EU:C:2019:219), neįrodo, kad nagrinėjamoje byloje tenkinamos Procedūros reglamento 105 straipsnio 1 dalyje apibrėžtos sąlygos (šiuo klausimu žr. 2017 m. liepos 14 d. Teisingumo Teismo pirmininko Nutarties *Ibrahim ir kt.*, C-297/17, C-318/17 ir C-319/17, nepaskelbta Rink., EU:C:2017:561, 17–21 punktus ir 2017 m. rugsėjo 19 d. Nutarties *Magamadov*, C-438/17, EU:C:2017:723, nepaskelbta Rink., 15–19 punktus).
- 43 2017 m. rugsėjo 26 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi ši byla buvo sujungta su bylomis *Hamed ir Omar* (C-540/17 ir C-541/17), kad būtų bendrai vykdomos rašytinė ir žodinė proceso dalys ir priimtas galutinis sprendimas. 2019 m. gegužės 14 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi šis sujungimas buvo panaikintas dėl to, kad, paskelbus 2019 m. kovo 19 d. Sprendimą *Ibrahim ir kt.* (C-297/17, C-318/17, C-319/17 ir C-438/17, EU:C:2019:219), kurio belaukiant šios bylos ir bylų *Hamed ir Omar* (C-540/17 ir C-541/17) nagrinėjimas buvo sustabdytas, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas atsiėmė šį sujungimą pateisinusius klausimus.

Dėl prejudicinio klausimo

- 44 Pirmiausia reikia konstatuoti, kad iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, jog pagal *AsylG* 77 straipsnio 1 dalies pirmą sakinį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo sprendimą pagrindinėje byloje turi grįsti faktine ir teisine situacija, buvusia paskutinio teismo posėdžio dieną, arba, jeigu posėdis nebuvo surengtas, – sprendimo priėmimo dieną. Taigi matyti, kad minėtas teismas taikys Procedūrų direktyvą perkeliančias nacionalinės teisės nuostatas, visų pirma tas, kurios susijusios su, pirma, asmeniniu pokalbiu su prašytoju ir, antra, šios direktyvos 33 straipsnio 2 dalies a punkte esančiu nepriimtino pagrindu. Toks taikymas iš karto, įskaitant pastarosios nuostatos taikymą, iki 2015 m. liepos 20 d. pateiktiems prašymams, dėl kurių dar nebuvo priimta galutinio sprendimo, yra leidžiamas pagal Procedūrų direktyvos 52 straipsnio pirmą pastraipą, jeigu (kaip yra pagrindinėje byloje) kita valstybė narė prašytojui jau suteikė pabėgėlio statusą, o ne tik papildomą apsaugą (šiuo klausimu žr. 2019 m. kovo 19 d. Sprendimo *Ibrahim ir kt.*, C-297/17, C-318/17, C-319/17 ir C-438/17, EU:C:2019:219, 74 punktą ir 2019 m. lapkričio 13 d. Nutarties *Hamed ir Omar*, C-540/17 ir C-541/17, nepaskelbta Rink., EU:C:2019:964, 30 punktą).
- 45 Šiomis aplinkybėmis pateiktą klausimą reikia suprasti taip, kad juo iš esmės siekiama išsiaiškinti, ar Procedūrų direktyvos 14 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiamas nacionalinis reglamentavimas, pagal kurį pareigos suteikti tarptautinės apsaugos prašytojui asmeninio pokalbio galimybę, prieš priimant šios direktyvos 33 straipsnio 2 dalies a punktu grindžiamą sprendimą dėl nepriimtino, pažeidimas nelemia šio sprendimo panaikinimo ir bylos perdavimo sprendžiančiajai institucijai, jeigu šis prašytojas turi progą per apskundimo procedūrą pateikti visus savo argumentus prieš tą sprendimą ir jeigu šie argumentai negali pakeisti to sprendimo.
- 46 Siekiant atsakyti į šį klausimą svarbu pažymėti, pirma, kad Procedūrų direktyvoje aiškiai nurodyta pareiga suteikti tarptautinės apsaugos prašytojui asmeninio pokalbio galimybę prieš priimant sprendimą dėl jo prašymo.
- 47 Taigi Procedūrų direktyvos 14 straipsnio 1 dalyje, kaip buvo numatyta ir Direktyvos 2005/85 12 straipsnio 1 dalyje, nustatyta, kad prieš sprendžiančiajai institucijai priimant sprendimą prašytojui suteikiama galimybė būti asmeniškai apklaustam dėl jo tarptautinės apsaugos prašymo asmens, kuris pagal nacionalinę teisę yra kompetentingas vesti tokius pokalbius. Ši pareiga, kuri yra vienas iš pagrindinių principų ir pagrindinių garantijų, įtvirtintų atitinkamai šių direktyvų II skyriuje, taikoma ir sprendimams dėl priimtino, ir sprendimams dėl esmės.

- 48 Be to, tai, kad minėta pareiga taikoma ir sprendimams dėl priimtino, nuo šiol yra aiškiai patvirtinta Procedūrų direktyvos 34 straipsnyje „Specialiosios taisyklės, taikomos pokalbiui dėl priimtino“, kurio 1 dalyje nustatyta, kad prieš tai, kai sprendžiančioji institucija nusprendžia dėl tarptautinės apsaugos prašymo priimtino, valstybės narės leidžia prašytojams pateikti savo nuomonę dėl šios direktyvos 33 straipsnyje nurodytų priežasčių taikymo jų konkrečioms aplinkybėms ir kad šiuo tikslu jos surengia asmeninį pokalbį dėl prašymo priimtino.
- 49 Tuo atveju, jeigu sprendžiančioji institucija ketina nuspręsti, kad tarptautinės apsaugos prašymas yra nepriimtinas dėl Procedūrų direktyvos 33 straipsnio 2 dalies a punkte nurodytos priežasties, asmeninio pokalbio dėl prašymo priimtino tikslas yra ne tik suteikti prašytojui progą pareikšti nuomonę dėl to, ar kita valstybė narė iš tikrųjų suteikė jam tarptautinę apsaugą, bet visų pirma sudaryti galimybę pateikti visą informaciją, apibūdinančią jo konkrečią padėtį, kad ši institucija galėtų išvengti situacijos, kai prašytojui jo perdavimo kitai valstybei narei atveju kyla rimta grėsmė patirti nežmonišką ar žeminamą elgesį, kaip tai suprantama pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 4 straipsnį.
- 50 Šiuo klausimu primintina, kad pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją Procedūrų direktyvos 33 straipsnio 2 dalies a punktas draudžia valstybei narei naudotis pagal šią nuostatą suteikta teise atmesti tarptautinės apsaugos prašymą kaip nepriimtina, motyvuojant tuo, kad kita valstybė narė prašytojui jau suteikė tokią apsaugą, jeigu numatomos gyvenimo sąlygos, su kuriomis prašytojas, besinaudojantis tokia apsauga, susidurtų toje kitoje valstybėje narėje, keltų jam rimtą grėsmę patirti nežmonišką ar žeminamą elgesį, kaip tai suprantama pagal Chartijos 4 straipsnį (šiuo klausimu žr. 2019 m. kovo 19 d. Sprendimo *Ibrahim ir kt.*, C-297/17, C-318/17, C-319/17 ir C-438/17, EU:C:2019:219, 101 punktą ir 2019 m. lapkričio 13 d. Nutarties *Hamed ir Omar*, C-540/17 ir C-541/17, nepaskelbta Rink., EU:C:2019:964, 43 punktą).
- 51 Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas jau yra paaikšinęs, kad ypač aukšta reikšmingumo riba, kurios reikalauja Chartijos 4 straipsnis, būtų pasiekta, jeigu dėl valstybės narės valdžios institucijų abejingumo visiškai nuo valstybės pagalbos priklausomas asmuo, nepriklausomai nuo savo valios ir asmeninio pasirinkimo, būtų nepaprastai sunkioje materialinėje padėtyje, dėl kurios negalėtų patenkinti elementariausių poreikių, visų pirma, pavyzdžiui, pavalgyti, nusiprausti ir turėti būstą, ir kuri kenktų jo fizinei ar psichinei sveikatai arba ją pablogintų taip, kaip nesuderinama su žmogaus orumu (2019 m. kovo 19 d. Sprendimo *Ibrahim ir kt.*, C-297/17, C-318/17, C-319/17 ir C-438/17, EU:C:2019:219, 90 punktas ir 2019 m. lapkričio 13 d. Nutarties *Hamed ir Omar*, C-540/17 ir C-541/17, nepaskelbta Rink., EU:C:2019:964, 39 punktas).
- 52 Taigi tuomet, kai valstybės narės valdžios institucijos turi informacijos, kurią prašytojas pateikė, siekdamas įrodyti tokios grėsmės buvimą tarptautinę apsaugą jau suteikusioje valstybėje narėje, šios valdžios institucijos, remdamosi objektyviais, patikimais, tiksliais ir tinkamai atnaujintais duomenimis ir atsižvelgdamos į Sąjungos teisės garantuojamo pagrindinių teisių apsaugos lygį, turi įvertinti, ar esama sisteminių ar bendrųjų trūkumų arba trūkumų, paliečiančių tam tikras asmenų grupes (pagal analogiją žr. 2019 m. kovo 19 d. Sprendimo *Ibrahim ir kt.*, C-297/17, C-318/17, C-319/17 ir C-438/17, EU:C:2019:219, 88 punktą ir 2019 m. lapkričio 13 d. Nutarties *Hamed ir Omar*, C-540/17 ir C-541/17, nepaskelbta Rink., EU:C:2019:964, 38 punktą). Be to, negalima visiškai atmesti to, kad tarptautinės apsaugos prašytojas gali įrodyti, jog esama išimtinių su juo susijusių aplinkybių, kurios rodytų, kad jį išsiuntus į valstybę narę, kuri jam jau suteikė tarptautinę apsaugą, dėl ypatingo jo pažeidžiamumo jam kiltų grėsmė patirti Chartijos 4 straipsniui prieštaraujantį elgesį (pagal analogiją žr. 2019 m. kovo 19 d. Sprendimo *Jawo*, C-163/17, EU:C:2019:218, 95 punktą).
- 53 Tuo remiantis darytina išvada, kad tokios grėsmės vertinimas turi būti atliekamas po to, kai prašytojui buvo pasiūlyta galimybė pateikti visą informaciją (visų pirma asmeninio pobūdžio), galinčią patvirtinti tokios grėsmės buvimą.

- 54 Taigi Procedūrų direktyvos 14 straipsnio 1 dalyje ir 34 straipsnio 1 dalyje numatytas asmeninis pokalbis dėl prašymo priimtumo yra ypač svarbus siekiant užtikrinti, kad šios direktyvos 33 straipsnio 2 dalies a punktas faktiškai būtų taikomas visiškai laikantis Chartijos 4 straipsnio. Šis pokalbis leidžia sprendžiančiajai institucijai įvertinti konkrečią prašytojo situaciją ir jo pažeidžiamumo laipsnį; be to, jis leidžia šiai institucijai įsitikinti, kad prašytojui buvo pasiūlyta pateikti visą informaciją, galinčią patvirtinti, kad išsiuntus prašytoją į valstybę narę, kuri jam jau yra suteikusi tarptautinę apsaugą, jam kiltų grėsmė patirti šiam 4 straipsniui prieštaraujantį elgesį.
- 55 Antra, svarbu konstatuoti, kad Procedūrų direktyvos 34 straipsnio 1 dalyje nurodyta, jog valstybės narės gali numatyti taisyklės, pagal kurią jos surengia asmeninį pokalbį su prašytoju dėl jo tarptautinės apsaugos prašymo priimtumo, išimtį tik pagal šios direktyvos 42 straipsnį paskesnio prašymo atveju. Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pagrindinėje byloje taip nėra.
- 56 Taigi, trečia, reikia išnagrinėti, ar minėtos direktyvos 14 ir 34 straipsniuose numatytos pareigos suteikti tarptautinės apsaugos prašytojui asmeninio pokalbio galimybę pažeidimas per pirmąją instanciją sprendžiančiojoje institucijoje vykstančią procedūrą būtinai turi lemti sprendimo atmesti panaikinimą ir bylos grąžinimą šiai institucijai.
- 57 Kadangi Procedūrų direktyva aiškiai nereglamentuoja šios pareigos pažeidimo teisinių pasekmių, jos, kaip pažymėjo visos pastabas pateikusios šalys, patenka į nacionalinės teisės taikymo sritį, jeigu šiuo klausimu taikytinos nacionalinės teisės nuostatos yra tokios pačios kaip ir tos, kurios taikomos privatiems asmenims panašiose nacionalinės teisės reguliuojamose situacijose (lygiavertiškumo principas), ir dėl jų naudojimas pagal Sąjungos teisės sistemą suteiktomis teisėmis netampa praktiškai neįmanomas arba pernelyg sudėtingas (veiksmingumo principas) (pagal analogiją žr. 2013 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *G. ir R.*, C-383/13 PPU, EU:C:2013:533, 35 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 58 Dėl lygiavertiškumo principo reikia konstatuoti, kad Teisingumo Teismas neturi jokių duomenų, kurie keltų abejonių dėl nacionalinės teisės normų, kaip antai nagrinėjamų pagrindinėje byloje, suderinamumo su šiuo principu.
- 59 Kalbant apie veiksmingumo principą, taigi apie tai, ar dėl *VwVfG* 46 straipsnio taikymo pagrindinėje byloje nagrinėjamiems aplinkybėms praktiškai tampa neįmanoma arba pernelyg sudėtinga naudotis Procedūrų direktyva suteiktomis teisėmis, reikia pažymėti, kad aplinkybė, jog Sąjungos teisės aktų leidėjas, priimdamas šią direktyvą, nusprendė numatyti, pirma, aiškią valstybių narių pareigą suteikti tarptautinės apsaugos prašytojui asmeninio pokalbio galimybę prieš priimant sprendimą dėl jo prašymo ir, antra, išsamų šios pareigos išimčių katalogą, liudija didelę svarbą, kurią jis teikia tokiam asmeniniam pokalbiui per prieglobsčio suteikimo procedūrą.
- 60 Be to, aplinkybė, kad pagal Procedūrų direktyvos 14 straipsnio 1 dalį ir 34 straipsnio 1 dalį prašytojui reikia suteikti galimybę būti asmeniškai apklaustam per procedūrą pirmojoje instancijoje prieš sprendžiančiajai institucijai priimant sprendimą dėl jo prašymo, siekiama nuo šios pirmosios instancijos užtikrinti tinkamą šio prašytojo tarptautinės apsaugos poreikio nustatymą atitinkamoje valstybėje narėje, o tai, kaip pabrėžiama šios direktyvos 18 ir 22 konstatuojamosiose dalyse, yra valstybės narės ir minėto prašytojo interesas, nes visų pirma prisideda prie operatyvumo tikslo.
- 61 Šiomis aplinkybėmis reikia priminti, kad Procedūrų direktyvoje daromas skirtumas tarp, viena vertus, „sprendžiančiosios institucijos“ (ji šios direktyvos 2 straipsnio f punkte apibrėžta kaip „bet kokia pusiau teisminė [kvaziteisminė] arba administracinė institucija valstybėje narėje, atsakinga už tarptautinės apsaugos prašymų nagrinėjimą ir kompetentinga priimti pirmosios instancijos sprendimus“) ir, kita vertus, jos 46 straipsnyje nurodyto „teismo“, kuriam pavesta vykdyti skundų nagrinėjimo procedūras. Be to, iš šios direktyvos 16 ir 22 konstatuojamųjų dalių, 4 straipsnio ir iš jos bendros struktūros matyti, kad tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimas administracinėse arba

kvaziteisminėse institucijose, turinčiose specialių išteklių ir šią sritį išmanančių darbuotojų, yra pagrindinis minėta direktyva nustatytų bendrų procedūrų etapas (2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Alheto*, C-585/16, EU:C:2018:584, 103 ir 116 punktai).

- 62 Vis dėlto Teisingumo Teismas jau turėjo galimybę konstatuoti, kad faktinių ir teisinių aplinkybių išsamaus *ex nunc* tikrinimo teismine tvarka nagrinėjant skundą reikalavimas, nurodytas Procedūrų direktyvos 46 straipsnio 3 dalyje, gali apimti ir tarptautinės apsaugos prašymo nepriimtumo pagrindų, nurodytų šios direktyvos 33 straipsnio 2 dalyje, nagrinėjimą, jeigu tai leidžiama pagal nacionalinę teisę. Jeigu skundą nagrinėjantis teismas ketina išnagrinėti nepriimtumo pagrindą, kurio sprendžiančioji institucija nenagrinėjo, jis turi apklausti prašytoją, kad pastarasis asmeniškai ta kalba, kurią moka, galėtų pareikšti nuomonę dėl tokio pagrindo taikymo jo konkrečioje situacijoje (2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Alheto*, C-585/16, EU:C:2018:584, 130 punktas).
- 63 Iš to aiškiai matyti, kad skundą gavęs teismas iš principo taip pat gali apklausti prašytoją dėl vieno iš Procedūrų direktyvos 33 straipsnio 2 dalyje numatytų nepriimtumo pagrindų taikymo jo konkrečiai situacijai, jeigu neigiamas sprendimas buvo pagrįstas šiuo motyvu, bet sprendžiančioji institucija iš anksto nesuteikė prašytojui galimybės būti išklaustam šiuo klausimu per asmeninį pokalbį.
- 64 Vis dėlto svarbu pažymėti, kad Procedūrų direktyvos 14 ir 34 straipsniais prašytojui suteikta teisė per asmeninį pokalbį pareikšti savo nuomonę dėl tokio nepriimtumo pagrindo taikymo jo konkrečiai situacijai apima konkrečias garantijas, skirtas šios teisės veiksmingumui užtikrinti.
- 65 Taigi iš Procedūrų direktyvos 15 straipsnio 2 ir 3 dalių matyti, kad asmeninis pokalbis turi vykti sąlygomis, kuriomis užtikrinamas tinkamas konfidencialumas ir prašytojui leidžiama išsamiai išdėstyti savo prašymo priežastis. Visų pirma dėl pastarojo klausimo pažymėtina, kad šios direktyvos 15 straipsnio 3 dalies a punkte valstybės narės įpareigojamos užtikrinti, kad pokalbį vykdančias asmuo būtų kompetentingas atsižvelgti į prašymo asmenines ir bendrąsias aplinkybes, įskaitant prašytojo kultūrinę kilmę, lytį, lytinę orientaciją, lytinę tapatybę ar pažeidžiamumą. Savo ruožtu minėtos direktyvos 15 straipsnio 3 dalies b punkte reikalaujama, kad, kiek įmanoma, valstybės narės užtikrintų, kad pokalbį su prašytoju vykdytų tos pačios lyties asmuo, jeigu prašytojas to pageidauja, išskyrus atvejus, kai toks prašymas grindžiamas argumentais, nesusijusiais su tuo, kad prašytojui kyla sunkumų išsamiai išdėstyti savo prašymo priežastis. Be to, tos pačios direktyvos 15 straipsnio 3 dalies c punkte valstybės narės įpareigojamos parinkti vertėją žodžiu, kuris užtikrintų tinkamą prašytojo ir pokalbį vykdančio asmens bendravimą; tuo siekiama įgyvendinti Procedūrų direktyvos 12 straipsnio 1 dalies b punkte įtvirtintą prašytojo teisę, kai būtina, naudotis tokiomis vertimo žodžiu paslaugomis pateikiant savo argumentus. Dėl šios direktyvos 15 straipsnio 3 dalies e punkto pažymėtina, kad pagal jį reikalaujama, kad valstybės narės užtikrintų, jog pokalbiai su nepilnamečiais būtų vykdomi vaikams tinkamu būdu.
- 66 Kaip savo išvados 106, 109 ir 115 punktuose iš esmės pažymėjo generalinis advokatas, aplinkybė, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas Procedūrų direktyvos 14 ir 34 straipsniuose ne tik nurodė pareigą suteikti prašytojui asmeninio pokalbio galimybę, bet ir nusprendė valstybėms narėms papildomai nustatyti specialias ir išsamias taisykles, kaip šis pokalbis turi būti vykdomas, rodo didelę svarbą, kurią jis teikia ne tik pačiam tokio pokalbio vedimui, bet ir sąlygoms, kuriomis jis turi vykti ir kurių laikymasis yra sprendimo, kuriuo prieglobsčio prašymas pripažįstamas nepriimtiniu, galiojimo prielaida.
- 67 Be to, iš šios direktyvos 29 ir 32 konstatuojamųjų dalių matyti, kad tokiomis sąlygomis siekiama, be kita ko, užtikrinti, kad kiekvienam prašytojui, atsižvelgiant į jo lytį ir specifinę situaciją, būtų suteiktos tinkamos procesinės garantijos. Taigi atsižvelgiant būtent į specifinę prašytojo situaciją kiekvienu konkrečiu atveju reikia nustatyti, kurios iš šių sąlygų jam taikomos.

- 68 Šiomis aplinkybėmis su Procedūrų direktyvos, ypač jos 14, 15 ir 34 straipsnių, veiksmingumu būtų nesuderinama tai, kad skundą nagrinėjantis teismas galėtų patvirtinti sprendžiančiosios institucijos sprendimą, priimtą pažeidžiant pareigą suteikti prašytojui asmeninio pokalbio galimybę dėl jo tarptautinės apsaugos prašymo, pačiam neišklausius prašytojo laikantis konkrečiu atveju taikytinų pagrindinių sąlygų ir garantijų.
- 69 Kaip iš esmės savo išvados 103 punkte pažymėjo generalinis advokatas, jeigu būtų neišklausoma, prašytojo teisė į asmeninį pokalbį sąlygomis, tinkamai užtikrinančiomis konfidencialumą ir leidžiančiomis jam pateikti visus savo prašymo argumentus, įskaitant informaciją, patvirtinančią prašymo priimtinumą, būtų neužtikrinama nė viename prieglobsčio procedūros etape, dėl to neliktų garantijos, kurią Sąjungos teisės aktų leidėjas laikė pagrindine vykdant šią procedūrą.
- 70 Iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, jog tam, kad teisės į gynybą pažeidimas lemtų pasibaigus atitinkamai administracinei procedūrai priimto sprendimo panaikinimą, iš esmės reikia, kad, nesant šio pažeidimo, procedūros rezultatas būtų buvęs kitoks (žr. 2013 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *G. ir R.*, C-383/13 PPU, EU:C:2013:533, 38 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją). Vis dėlto šios jurisprudencijos negalima taikyti Procedūrų direktyvos 14, 15 ir 34 straipsnių pažeidimui. Viena vertus, juose imperatyviai įtvirtinta valstybių narių pareiga suteikti prašytojui galimybę asmeninio pokalbio galimybę, taip pat specialios ir išsamios taisyklės, kaip šis pokalbis turi būti vykdomas. Kita vertus, tokiomis taisyklėmis siekiama užtikrinti, kad prašytojas būtų skatinamas, bendradarbiaujant su už šį pokalbį atsakinga institucija, pateikti visą informaciją, kuri yra svarbi vertinant priimtinumą, ir prireikus savo tarptautinės apsaugos prašymo argumentus, o tai suteikia šiam pokalbiui, kaip pažymėta ankstesniame punkte, ypatingą svarbą per šio prašymo nagrinėjimo procedūrą (pagal analogiją žr. 2020 m. gegužės 14 d. Sprendimo *NKT Verwaltung ir NKT / Komisija*, C-607/18 P, nepaskelbtas Rink., EU:C:2020:385, 57 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 71 Atsižvelgiant į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo klausimus dėl šio aspekto, reikia pridurti, kad neišklausymo negali kompensuoti nei prašytojo turima galimybė savo skunde raštu nurodyti aplinkybes, paneigiančias sprendimo dėl nepriimtumo, priimto dėl jo apsaugos prašymo, galiojimą, nei nacionalinėje teisėje sprendžiančiajai institucijai ir skundą gavusiam teismui nustatyta pareiga savo iniciatyva ištirti visas reikšmingas aplinkybes. Be to, nors dėl to, kad nuostata, kuria į nacionalinę teisę perkeliama Procedūrų direktyvos 33 straipsnio 2 dalyje numatyti nepriimtumo pagrindai, suteikia sprendžiančiajai institucijai diskreciją dėl galimybės taikyti vieną ar kitą pagrindą konkrečiu atveju ir galėtų reikėti grąžinti bylą šiai institucijai, tokios diskrecijos nebuvimas Vokietijos teisėje savaime negali pateisinti to, kad prašytojui nesuteikiama teisė būti išklaustyti, kaip ji suprantama pagal šią direktyvą. Kaip matyti iš šio sprendimo 56–66 punktų, nesurengus asmeninio pokalbio sprendžiančiojoje institucijoje pirmąją instanciją, teisės būti išklaustyti veiksmingumas galėtų būti užtikrintas tik paskesniame procedūros etape – kai toks pokalbis, laikantis visų Procedūrų direktyvoje numatytų sąlygų, būtų pravestas teisme, kuriam pateiktas skundas dėl tos institucijos priimto sprendimo dėl nepriimtumo.
- 72 Nagrinėjama atveju iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo atsakymo į Teisingumo Teismo prašymą pateikti paaiškinimų matyti, kad tuo atveju, kai nesilaikoma pareigos suteikti prašytojui asmeninio pokalbio galimybę per pirmąją instanciją sprendžiančioje institucijoje vykstančią procedūrą, pagal Vokietijos teisę sistemingai neužtikrinama prašytojo teisė į būti asmeniškai apklaustam vykstant skundo nagrinėjimo procedūrai. Be to, iš to atsakymo taip pat matyti, kad nors aiškinant ir taikant nacionalinės teisės nuostatas pagal Sąjungos teisę yra įmanoma tokią išklaušymą užtikrinti kiekvienam pareiškėjui, vykstant apklausai skundą nagrinėjančiame teisme visų sąlygų, kurios pagal Procedūrų direktyvos 15 straipsnį taikomos asmeniniam pokalbiui, laikymasis dėl teismo procesui taikomų nacionalinės teisės normų negali būti užtikrinamas.
- 73 Galiausiai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar pagrindinėje byloje M. Addis buvo ar dar gali būti suteikta galimybė būti apklaustam laikantis visų pagrindinėje byloje taikomų sąlygų ir pagrindinių garantijų, kad jis galėtų ta kalba, kurią moka, asmeniškai išdėstyti savo

nuomonę dėl šios direktyvos 33 straipsnio 2 dalies a punkte nurodyto pagrindo taikymo jo asmeninei situacijai. Jeigu teismas nuspręstų, kad vykstant skundo nagrinėjimo procedūrai ši galimybė suinteresuotajam asmeniui negali būti užtikrinta, jis turėtų panaikinti sprendimą dėl atsisakymo ir grąžinti bylą sprendžiančiajai institucijai.

- 74 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad Procedūrų direktyvos 14 ir 34 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiamas nacionalinis reglamentavimas, pagal kurį pareigos suteikti tarptautinės apsaugos prašytojui asmeninio pokalbio galimybę, prieš priimant šios direktyvos 33 straipsnio 2 dalies a punktu grindžiamą sprendimą dėl nepriimtumo, pažeidimas nelemia šio sprendimo panaikinimo ir bylos grąžinimo sprendžiančiajai institucijai, jeigu šis reglamentavimas leidžia šiam prašytojui, vykstant skundo dėl tokio sprendimo nagrinėjimo teismine tvarka procedūrai, asmeniškai pateikti visus savo argumentus prieš tą sprendimą per apklausą, laikantis taikomų sąlygų ir pagrindinių garantijų, nustatytų minėtos direktyvos 15 straipsnyje, ir jeigu šie argumentai negali pakeisti to sprendimo.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 75 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurių patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/32/ES dėl tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos 14 ir 34 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiamas nacionalinis reglamentavimas, pagal kurį pareigos suteikti tarptautinės apsaugos prašytojui asmeninio pokalbio galimybę, prieš priimant šios direktyvos 33 straipsnio 2 dalies a punktu grindžiamą sprendimą dėl nepriimtumo, pažeidimas nelemia šio sprendimo panaikinimo ir bylos grąžinimo sprendžiančiajai institucijai, jeigu šis reglamentavimas leidžia šiam prašytojui, vykstant skundo dėl tokio sprendimo nagrinėjimo teismine tvarka procedūrai, asmeniškai pateikti visus savo argumentus prieš tą sprendimą per apklausą laikantis taikomų sąlygų ir pagrindinių garantijų, nustatytų minėtos direktyvos 15 straipsnyje, ir jeigu šie argumentai negali pakeisti to sprendimo.

Parašai.